

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 Din, za ½ leta 90 Din, za ¼ leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani.

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Simon Gregorčičevi ulici. Dopisi se ne vračajo. — Štev. pri čerkovnem zavodu v Ljubljani 11.953.

LETO X.

Telefon št. 2552.

LJUBLJANA, 6. oktobra 1927.

Telefon št. 2552

ŠTEV. 115.

Naša trgovska mornarica.

Naša gospodarska osamosvojitev in uveljavljanje naše trgovine na inozemskih tržiščih je v posebni meri odvisno od razvoja našega prometa. Ni dovolj, da krepko razvijemo našo produkcijo in s tem zmanjšamo naš uvoz in povečamo svoj uvoz, treba je tudi, da gre naše blago v državo in iz države preko naših luk pod našo zastavo; naše luke se morajo temu primerno preurediti in povečati, izpopolniti in povečati pa se mora tudi moč našega trgovskega brodogradništva. Priznati je treba, da se je v zadnjih letih v tem pogledu precej storilo in popboljšalo, da je naša trgovska mornarica postala osobito vsled hvalevredne zasebne inicijative sila, ki povzroča posebno pri naših italijanskih pomorskih sosedih in konkurentih precejšnje vznemirjenje in zavist, vendar smo danes kljub idealni geografski obmorski legi naše države še le dobro v početkih pomorskega razvoja in bo morala država in zasebna inicijativa izvršiti še zelo mnogo dela ter premostiti še ogromne težkoče in ovire, preden dvignemo naše pomorstvo na nivo, ki bi odgovarjal našemu položaju in naši gospodarski kapaciteti.

Pred kratkim je izdala »Direkcija pomorskega saobračaja« v Splitu svoje prvo letno poročilo pod naslovom »Pomorski godišnjak«. V tem poročilu nam D. P. S. podaja sliko naše trgovske pomorske moči, ki smo jo dosegli do leta 1926. Ker bodo podatki tega poročila, ki je jako pregledno in informativno, zanimali tudi naše slovenske gospodarske kroge, smatramo za umestno, da jih ponatisnemo vsaj v izvlečku.

Administrativno je razdeljena naša jadranska obala na pet pomorskih okrajev z luškimi kapetanijami I. reda in sicer: Sušak, Šibenik, Split, Dubrovnik in Meljine. V okviru teh okrajev obstoja 20 luških kapetanij II. reda in 36 luških zastopstev. Poleg tega je ustanovljenih za tehniške pomorske namene troje pomorskogradbenih sekcij s sedežem na Sušaku, v Splitu in v Dubrovniku. Delovanje teh izvršilnih organov se osredotočuje v direkciji pomorskega prometa (D. P. S.) v Splitu, ki ima 6 oddelkov: upravni, navigacijski, vzdrževalnogradbeni, za gradnjo ladij in strojno službo, finančnoekonomski ter administrativnokomercialni. Ministrstvo za promet namerava v prihodnjem budžetnem letu to pomorsko upravo, ki ima sedaj 3 pravnike in 9 inženjerjev, izpopolniti, kar bi bilo v interesu popboljšanja sedanjega nezadovoljivega stanja pač neobhodno potrebno.

Brodarska podjetja, katere navaja poročilo, so sledeča:

1. **Atlantska plovdba Ivo Račić d. d.** Split, ustanovljena leta 1922 z glavnico 20 milijonov dinarjev, z 14 parobrodi dolge plovdbne in reg. tonaže brutto 59.349, netto 27.386 in z nosilnostjo 104.310 ton.

2. **Dubrovačka parobrodarska plovdba d. d.** Dubrovnik, ustanovljena l. 1909 z delniško glavnico 21 milijonov dinarjev, z 11 parobrodi dolge plovdbne in 5 parobrodi male plovdbne, reg. tonaže brutto 38.877, netto 24.269 in nosilnostjo 63.220 ton, po številu potnikov 1600 oseb.

3. **Jugoslavansko-amerikanska plovdba d. d.** Split, ustanovljena l. 1924, z delniško glavnico 3.250.000 Din v zlatu. Ima 6 parobrodov dolge plovdbne z reg. tonaže brutto 31.767, netto 20.210 in nosilnostjo 51.080 ton.

4. **Jadranska plovdba d. d.** Sušak,

ustanovljena l. 1922 z delniško glavnico 12 milijonov dinarjev v zlatu. Ima 6 parobrodov velike obalne plovdbne, 55 parobrodov male obalne plovdbne in 1 jahto z reg. tonažo brutto 23.908, netto 12.788 in nosilnostjo 17.196 ton, po številu potnikov 19.103 osebe.

5. **Brodarsko akcijsko društvo »Oceania«** — Beograd, ustanovljeno l. 1917, z delniško glavnico 20 milijonov dinarjev. Ima 9 parobrodov dolge plovdbne z reg. tonaže brutto 21.692, netto 13.213 in nosilnostjo 37.850 ton.

6. **Prekomorska plovdba d. d.** Sušak, ustanovljena l. 1899, z delniško glavnico 4.833.000 Din. Ima 4 parobrode dolge plovdbne z reg. tonaže brutto 17.387, netto 9405 in nosilnostjo 27.300 ton.

7. **Parobrodarsko akcijsko društvo »Progres«** — Sušak, ustanovljeno leta 1925, z delniško glavnico 625.000 Din v zlatu. Ima 3 parobrode dolge plovdbne z reg. tonaže brutto 10.101, netto 6366 in nosilnostjo 16.200 ton.

8. **»Levant«, parobrodarsko društvo z o. z.** — Sušak, ustanovljeno l. 1924, z glavnico 1.240.000 Din. Ima 2 parobrode dolge plovdbne z reg. tonaže brutto 4912, netto 3068 in nosilnostjo 10.600 ton.

9. **Prvo dalmatinsko trgovačko društvo** — Gruž, ustanovljeno l. 1907, z glavnico 910.000 Din. Ima 1 parobrod dolge plovdbne in 1 parobrod velike obalne plovdbne z reg. tonaže brutto 1800, netto 1080 in nosilnostjo 2400 ton.

10. **Brodarsko akcijsko društvo »Boka«** — Kotor, ustanovljeno l. 1920, z delniško glavnico 6.229.200 Din. Ima 2 parobrode velike obalne in 5 parobrodov male obalne plovdbne z reg. tonaže brutto 1709, netto 917 in nosilnostjo 1130 ton, po številu potnikov 1800 oseb.

11. **»Beton« gradbeno in plovdbno društvo z o. z.** — Split, ustanovljeno l. 1921, z glavnico 250.000 Din. Ima 2 parobrode male obalne plovdbne z reg. tonaže brutto 230, netto 158 in nosilnostjo 540 ton. Društvo ima razen tega še 5 maonov.

12. **Kaštelanska plovdba, r. z. z o. z.** — Split, ustanovljena leta 1911, z glavnico 2 milijona dinarjev. Ima dva parobrode male obalne plovdbne z reg. tonaže brutto 210, netto 96 in nosilnostjo 25 ton. Nosilnost po številu potnikov znaša 500 oseb.

13. **Obalna plovdba »Hum«** — Korčula, ustanovljena l. 1915, z glavnico 500.000 Din. Ima 1 parobrod male obalne plovdbne z reg. tonaže brutto 123, netto 59 in nosilnostjo 80 ton. Nosilnost po številu potnikov 180 oseb.

14. **»Vesna« d. d. za plovdbno** — Sušak, ustanovljena l. 1922 z delniško glavnico 37.500.000 Din (po navedbah podjetja je znašala glavnica koncem leta 1926 Din 7.500.000). Podjetje nima lastnih ladij. Leta 1925 je izvršilo en transport ameriških izseljencev z najeto ladjo.

Pripomniti je, da obstojajo še v poročilu neimenovana podjetja »Ilirija« d. d. za brodarstvo — Zagreb, ustanovljena leta 1925, glavnica 4 milijone dinarjev, 1 parobrod dolge plovdbne z reg. tonaže brutto 2140, netto 1314 in nosilnostjo 3800 ton. Slobodna plovdba Tepić d. d. — Sušak, ustanovljena l. 1926, glavnica 500.000 Din v zlatu, 1 parobrod dolge plovdbne z reg. tonaže brutto 2500, netto 1611 in nosilnostjo 4000 ton. »Korčulanska plovdba« — Korčula, l. 1915, 2 parobrode male plovdbne z nosilnostjo

130 ton ter »Makarska plovdba, družba z o. z.« — Makarska, l. 1924, 1 parobrod male plovdbne, reg. ton 150.

Ako te podatke sumiramo, vidimo, da znaša v naša parobrodarska podjetja vložena glavnica okroglo 250 milijonov dinarjev. Ta kapital je skoro brez izjeme domač, nacionalen. Parobrodov dolge plovdbne imamo po zgorajšnjih podatkih 51, za veliko obalno plovdbno 9 in za malo obalno plovdbno 73. Razen tega imamo deset modernih ladij z več kot 25 brutto ton register za malo obalno plovdbno ter 29 jadernic, ki imajo več kot 50 brutto ton reg. Jaht, med katere štejemo tudi naš najlepši potniški brod »Karadjordje«, imamo 13.

Na ladjah naše trgovske mornarice je zaposleno izključno domače osebje, od katerega je bilo koncem leta 1926 155 poveljnikov, 194 častnikov, 298 strojnikov, 45 radiotelegrafistov in 2423 mornarjev.

Ob jadranski obali imamo 17 ladjedelnic in 44 skverov, na katerih je znašal dohodek preteklega leta Din 23.883.015,—, od tega za popravila Din 19.596.215,— za nova dela pa Din 4.286.800,—. Vsega se je zgradilo dvoje parobrodov s skupno 650 netto tonami, 26 jadernic in 177 čolnov. Največji del popravil je izvršila ladjedelnica v Kraljevi, ki je pred kratkim prišla v konkurz in pa ladjedelnica pri »Marjanu« v Splitu. Naše ladjedelnice daleko ne odgovarjajo moči naše trgovske mornarice. Nujno potrebno je, da se njihova kapaciteta pojača, ker plačujemo danes ogromne svote inozemstvu ne samo za nova dela temveč tudi za popravila.

Kapaciteto naših glavnih luk (Sušak, Šibenik, Split, Gruž, Metković, Bar) kažejo sledeče številke: Površina luk 1.840.589 m², površina operativne obale 137.054 m², dolžina kejev 6.567 m, maksimalna globina 10 m, minimalna pol metra, dolžina normalnih tirov, živih 3098, mrtvih 2433 m, ozkih tirov, živih 3825, mrtvih 527.

Skladišča, katerih ureditev je glavni pogoj pomorske trgovine, so v naših lukah naravnost mizerna, večji del barake, v katerih za dragocenejšo blago ni zadosti varnosti. Na Sušaku znaša skladiščna površina 3252 m² s prostornino 12.850³. V glavnem jih zavzemajo državne institucije, (monopol, železnice in carinarnica). V Šibeniku je skladišče »Šipad« (5000 m²) in dva v pristanišču »Sufid« (10.000 kubičnih metrov). V Splitu sta dve skladišči s skupno 876 m² površine in 3679 m³ prostornine (eno skladišče za mešano blago, drugo za tranzitno blago). Skladišča v Metkoviću imajo skupno 3501 m² površine in 8549 m³ prostornine, v Gružu 1086 m² odnosno 14.650 m³ (izključno za monopolsko blago) in v Baru tri skladišča s skupno 1140 m² odnosno 5114 m³.

Tehnične naprave so še najpopolnejše na Sušaku, ki ima 11 električnih dvigal. V Šibeniku so 3, v Vranjicu pri Splitu pa 2 zasebni električni dvigali. Gruž ima 1 električno, Bar 2 parni in Metković 1 ročno dvigalo. To kaže, da je tehnična oprema naših pristanišč za pomorski trgovski promet povsem nezadostna in jo bo treba temeljito izpopolniti.

Iz naših organizacij.

Uradni dan »Srežkega gremija trgovcev« v Celju za sodni okraj Šmarje pri Jelšah se vrši v petek, dne 7. oktobra 1927 od 8. do 12. ure popoldne v posebni sobi restavracije g. Maksa Gradta v Šmarju. — Gremijalni načelnik.

Reklamacije za zbornične volitve.

Rok za vlaganje reklamacij za zbornične volitve poteče v soboto dne 8. oktobra 1927.

Dolžnost vseh trgovcev je, da se prepričajo, ali jim se prizna volilna pravica. V ta namen naj vpogledajo volilne imenike, ki so do vstetega dne 8. oktobra 1927 razgrnjeni pri vseh občinskih uradih. Za primer, da niso vpisani v volilni imenik v trgovskem odseku, naj izposlujejo od svojih tovarišev, da jim vpis v volilni imenik reklamirajo. Oni, ki niso še vpisani v volilni imenik, namreč nemorejo sami reklamirati svoje volilne pravice, kajti po členu 14. Uredbe o volilnem redu smejo vlagati reklamacije samo oni, ki so vpisani v volilni imenik.

Kdor ima poleg trgovine še kako obrt ali industrijo in je vpisan v volilnem imeniku obrtnega ali industrijskega odseka in mu je torej priznana volilna pravica kot obrtniku ali industrijcu, sme sam izbirati, v katerem odseku hoče voliti. Voliti sme taka oseba samo enkrat, to je v enem odseku. Pravico pa ima, da izjavi v reklamacijskem roku, v katerem odseku hoče voliti. Če te izjave ne poda, voli v odseku, v katerega ga bo uvrstil volilni odbor po preteku reklamacijskega roka.

Reklamacije morajo biti opremljene z uradnimi listinami za dokaz, da so njihove navedbe pravilne. Reklamacije same, kakor tudi uradne listine, ki se reklamacijam prilagajo, so proste vsake takse, označiti se mora na njih edino, da se izdajajo v reklamacijske svrhe.

Pristojna oblastva morajo izdati hitro, v treh dneh, zahtevniku vse listine, ki se zahtevajo zaradi popravka volilnih imenikov.

Odprava davka na poslovni promet.

Gospodarske zbornice v naši državi so se tekom letošnjega leta solidarno izrekle za odpravo davka na poslovni promet. V svesti so si mogle biti, da ravna v smislu vseh gospodarskih krogov, pa tudi v korist odjemalcev, saj je to pravi verižniški davek, ki ob vsakem prometu podraži blago za en odstotek. Preko čim več rok gre blago, tem dražje postaja, kajti zakon izrecno odreja, da se mora davek na poslovni promet vkalkulirati v ceno. Sicer je to samoobsebi umevno, vendar pa naša širša javnost z občudovanja vredno doslednostjo popolnoma prezre ta moment in ni posvečala vprašanju odprave davka na poslovni promet zadosti pozornosti. Saj čuli nismo, da bi se organizacije konzumentov priključile tej akciji ali da bi tudi s svoje strani podprle prizadevanje gospodarskih krogov, da se ta skrajno primitiven in po svojem bistvu tudi jako krivičen davek odpravi. Akcija, katero so gospodarske zbornice, med njimi tudi Zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani, pokrenile za odpravo prometnega davka, ob odločilnem trenutku ni našla odziva v Narodni skupščini. Kakor čujemo, je ljubljanska zbornica na merodajna mesta poslala glede tega davka novo spomenico, da se ob pripravah za bodoči finančni odbor reši to aktualno vprašanje.

Vprašanje odprave davka na poslovni promet se je v zadnjem času

načelo tudi v Avstriji. Avstrijske zbornice so smatrale za umestno, da z ozirom na težak finančni položaj države davek na poslovni promet še nadalje ostane, češ da se je tekom časa obremenitev po tem davku z različnimi olajšavami, med katere spada v prvi vrsti pavšaliranje, toliko zmanjšala, da je še znosna, ako se upošteva, da bi mogla država ta davek, ki pomenja za njo izdaten dohodek, nadomestiti z drugimi davščinami, ki bi morebiti še trše prizadele gospodarstvo. To stališče je prevladovalo in glasovi za odpravo tega davka so v zadnjih letih utihnili. Te dni pa je prvi tajnik dunajskega gremija g. dr. Brichta v »Neue Freie Presse« znova načel vprašanje odprave prometnega davka. V svojem članku utemeljuje škodljivost tega inflacijskega davka za sedanje razmere, ki se postopoma stabilizirajo, in za gospodarstvo v konsolidacijski dobi. Njegovim prepričevalnim besedam bo brez dvoma sledilo dunajsko in sploh avstrijsko trgovstvo in smemo pričakovati, da bo akcija dunajskega gremija prvi signal za prizadevanje avstrijskega gospodarstva, da se odpravi davek na poslovni promet.

NERODNOSTI PRI NOVI PREURE-DITVI ZA DOBAVO SOLI.

Trgovci iz višnjegorskega okraja nam piše: Naš okraj je po novih odredbah monopolne uprave primoran, da si nabavlja sol edino pri skladišču od veleprodajalca v Litiji. Kdor pozna prometne razmere našega okraja ve in mora vsakdo uvideti, da je odredil nakup soli nekdo, ki prav nič ne pozna naših razmere. Na Litijo imamo sicer 29 km dolgo cesto z strmimi klanci, ki ni v najboljšem stanju, po železnici se moramo pa voziti v Litijo preko Ljubljane. Za naše prilike bi bilo torej veliko prikladnejše, ako bi monopolna uprava odredila, da dobivamo sol v Ljubljani, nego da jo dobivamo v Litiji. V zimskem času, to je ravno takrat, ko je konzum soli največji, je dohod po cesti v Litijo jako težaven in zgoditi se zna, da bomo ravno v tem času ostali brez soli. Ako že ne gre, da bi dobili v Višnji gori lastno skladišče, bi bilo potrebno, da zakupnik veleprodaje poveri dobavo soli za naš okraj kakemu našemu trgovcu in mu jo dobavlja naravnost na naš kolodvor. To bi bilo tudi zanj umestnejše, kajti prihranil bi na voznini, ako bi za naš okraj namenjeno sol razložil v Višnji gori, mesto da jo na potu iz Sušaka vozi mimo nas preko Ljubljane v Litijo ali po še daljši poti iz Sušaka preko Zagreba v Litijo. Vsekakor so razmere glede dobave soli v našem okraju nevzdržne in pričakujemo nujne pomoči.

IZPLAČEVANJE DRŽAVNIH NABAVK.

Po členu 79. finančnega zakona za l. 1927/28 se ne smejo izvršiti pri blagajnah državnih in samoupravnih teles nikakršna izplačila za dobave in podjetniške posle na račun države in samoupravnih teles, dokler ne predložijo dotične osebe dokazov, da niso ničesar dolžne za davke in pribitke. Drugače se izvrši izplačilo po odbitku dolžne vsote davkov in pribitkov. Za olajšanje tega določila je generalna direkcija davkov pojasnila, da je člen 79. finančnega zakona 1927/28 tako razumeti, da ni treba predlagati davčnega potrdila, ako gre za nabavo manjših pisarniških in drugih potrebščin, ki jih našteva čl. 86., št. 13 zakona o državnem računovodstvu in ki se vrše neposredno in brez javne licitacije, ako ne presegajo v posrednem primeru vsote 1000 Din. V smislu navedenega člena zakona o državnem računovodstvu se neposredno in brez javne dražbe nakupujejo življenjske potrebščine, ki se po načinu prodajanja in po načinu uporabljanja ne morejo nabaviti ne na javnih dražbah ne s pismenimi pogodbami (stvari za prehrano bolnikov, vojakov, kaznjencev itd., potem šolskih učnih knjig in drugih malih oprem za sobe, pisarne, šole itd. Vse te stvari in opreme se smejo kupovati komisionalno iz roke v roko in sicer po navodilih in mejah, ki jih določijo predstavniki dotičnih državnih ustanov.

* * *

VAŽNO ZA IZVOZNIKE V TURČIJO.

V smislu čl. 7 trgovinske konvencije, podpisane 2. julija 1923 v Lozani, si je Turčija pridržala pravico, da sme v svrhu ugotovitve izvora uvoženega blaga zahtevati od uvoznikov uradno potrdilo, legalizirano od turškega diplomatskega ali konzularnega predstavnika, s kojim se potrjuje, da je uvoženo blago proizvod ali fabrikat dotične države ali, da se ima smatrati kot tako, ker je bilo v tej državi predelano ali obdelano.

Od tedaj se je Turčija držala tega principa pri sklepanju vseh trgovinskih pogodb, koje je kasneje sklenila z različnimi državami. Vendar pa je vlada turške republike, z ozirom na želje diplomatskih zastopnikov v Turčiji in v svrhu olajšanja trgovinskega prometa med Turčijo in drugimi državami provizorično pristala na to, da se zahteva legalizacija spričeval o izvoru blaga od turških konzulov samo za blago uvoženo iz onih mest, koje spadajo v lokalni administrativni okraj, v kojem se nahaja sedež dotičnega konzulata. Potemtakem legalizacija spričevala o izvoru blaga, izdana od trgovske zbornice ali od vsake druge slične ustanove, ki je za to pooblaščen, kjer ni turških diplomatskih ali konzularnih zastopnikov, ni obvezna.

Ker se je od tega časa ustanovilo več konzulatov v trgovskih centrih, kar

omogočuje trgovcem, da lahko dobijo vizum spričevala o izvoru, a z druge strani, da se izogne neprijetnostim nenakega postopka, ki bi favoriziralo samo gotovo kategorijo trgovcev, je vlada turške republike odredila, da morajo biti izza 1. septembra 1927 vsa spričevala o izvoru blaga brez izjeme vidirana od turških diplomatskih ali konzularnih predstavnikov. Vse pristojne oblasti so dobile v tem oziru potrebna navodila. Prizadeti izvozniki morajo tedaj legalizirati spričevala o izvoru blaga pri najbližjem turškem diplomatskem ali konzularnem zastopniku, ne glede na to ali se zastopnik nahaja ali ne nahaja v njih okraju.

Nemška pomoč našemu kulturnemu napredovanju.

Beograjski dnevnik »Vreme« je pred kratkim posvetil Nemčiji posebno, izdatno povečano številko, ki je v prvi vrsti posvečena nemškemu gospodarstvu. Priobčuje pa tudi članke o drugih aktualnih vprašanjih. Posebno pozornost vzbuja med temi članek profesorja beograjske vojne akademije g. Dragotina Kostića, ki v kratkih obrisih razpravlja za Nemce v jako simpatičnem smislu o nemškem vplivu na naš kulturni napredek. Razprava pridobiva na pomembnosti po službenem značaju g. pisatelja, ki kot profesor vojne akademije vzgaja naš oficirski naraščaj. Mentaliteta naših prečanov v presoji nemškega vpliva na naše gospodarstvo in na našo kulturo se je v kratki povojni dobi temeljito izpremenila. Živo se še spominjamo, kako se je prva leta marsikaj, čeprav je bilo dobro, odklanjalo z edino utemeljitvijo, da je švabsko. Preokret v tej mentaliteti, ki se kaže tudi že v praksi, dokumentira navedeni članek, vsled česar smatramo, da bo iz tega vidika zanimal tudi našo širšo javnost. Članek se glasi sledeče:

Naš troimeni narod je samo na eni, severozapadni točki svojega nacionalnega teritorija v neposrednem stiku z nemškim narodom. Nekdaj je bila ta spona širša, brez madžarskega klina. Vsled tega je v tem delu našega naroda, v slovenskem, neposredni nemški vpliv najmočnejši. Početno markiran pred tisoč leti v znanih brežinskih odlomkih, ki se hranijo sedaj v Münchenu na Bavarskem, odkoder je izviral nemški vpliv, izražen v njih, tu se je tudi vzdržal in se še vzdržuje tudi nadalje, močnejše nego katerikoli drug iz evropskega zapada.

V hrvatskem delu našega naroda, do predkratkim v državni zajednici z Ogrsko in z Avstrijo in zlasti od ustanovitve »Granice« z nemško komando, je nemški vpliv, dasiravno ne toliko neposreden, vendar večji od dru-

gih; razven v Dalmaciji. Zagreb, središče hrvatskega preporoda, h kojega uspehu je pripomogel tudi nemški časopis »Luna« in nemško mestno gledališče, v katerem je bila prvič peta Gajeva prepovedana himna »Još Hrvatska ni propadla« in nemški jezik, v kojem je na pr. tedaj grof Janko Drašković pozival »hrvatske hčere«, da pomagajo k narodnemu preporodu, čuti še danes potrebo, da ima list v nemškem jeziku »Agramer Tagblatt«. Najmarkantnejšo razliko med »zagrebškim« in »beograjskim« srbohrvatskim književnim jezikom tvori to, da je mnoge zagrebske izraze mogoče razumeti gotovo tedaj, če se jih prestavi v nemški jezik (na pr. napadno — auffallend; predvesti — vortführen; prepustiti — überlassen; odvisiti — abhängig; traži ga se svud — man sucht ihn; on ali reče — er aber sprach itd.). To so, kakor se vidi, prosti prevodi, vsaj v sestavnih delih, sintaktično in stilistično kopiranje. Potom pisarn, tiska, gledališča in zlasti bioskopa, kojega napise je Zagreb monopoliziral, se presoja ta terminologija tudi v Beogradu, ki je za jezikovna vprašanja tudi sicer dokaj indiferenten.

Največji del našega naroda, srbski, bil je od početka svojega življenja tu brez neposrednega stika z nemškim narodom in izpostavljen vplivu neposredne sosedne, takrat v Evropi najkulturnejše države, Bizantiniije. Od nje je prevzel tudi vero in ta ga je še silnje vezala na njo in v časih skupne grobovaja pod Turki, privedla pod vpliv pravoslavne Rusije.

O nemškem narodu je srbski narod mogel v prvih vekih svojega življenja samo slišati, oživljajoč tudi daljne spomine iz nekdanjega sosedstva v stari severni pradomovini. Prvi direktini, samo trenutni stiki med njima padajo v dobo križarskih vojsk, zlasti tretje, katero je vodil cesar Friderik Barbarossa. Na potu v Carigrad, ki se je bal neželenih gostov, je Friderik Barbarossa bil nenavadno prijateljsko sprejet v Nišu od raških županov Nemanje in njegovih bratov in sklenil je z njimi v svrhu vzajemne pomoči proti Bizantu zvezo, koji je bilo treba vidne potrditve z ženitvijo bližnjega sorodnika Nemanje (»Toha« kakor beleži nemški kronist Auzbert) z nemško princeso, cesarjevo sorodnico.

V tem prvem svetovno-zgodovinskem srečanju, tem prijateljskem, in v zadnjem (l. 1915), edinem neprijateljskem, so se Srbi in Nemci spoznali kot vojniki, vredni medsebojnega spoštovanja, ki ga niso drug drugemu skrivali.

Kot vojake smo Nemce še bolje spoznali kasneje. Osebo gardo Dušanovo je tvorilo 300 nemških sulicarjev. Vodil jih je viteški »kapetan«

LISTEK.

Dr. R. Andrejka:

Oris sedanjega stanja našega društvenega prava.

(Nadaljevanje.)

Poseganje državne oblasti v društveno življenje.

Izhajajoč od načela svobodnega snovanja društev, ustanavlja društveni zakon načelo absolutne društvene avtonomije. Društvo, ki se je po zakonitih predpisih praviloma ustanovilo, se lahko udeležuje in živi po svoji mili volji. Državna oblast se v notranje društveno življenje in delovanje načeloma ne vmešava. Tako močno je to načelo, da se državna oblast celo tam, kjer bi društvo to želelo, n. pr. če zaprosi za oblastveno razsodbo o kakem društvenem sporu, ne sme in ne more vtikati. To sledi ne morebiti iz pozitivnih in izrecnih določb društvenega zakona, ampak negativno iz pomanjkanja takih določb. Redaktorji društvenega zakona, otroka liberalne dobe, niso hoteli dati državnim oblastvom pravice do onega vpliva in vmešavanja v notranje društvene zadeve, ki ga je poznal konsenzni sistem.

Zato so predpisi ki nalogajo dru-

štvom gotove dolžnosti: n. pr. razglaševanja društvenega vodstva in društvenih predstavnikov, prijavo občnih zborov, predlaganja letnih poročil in izkazov, objavo o razhodu društva itd., v bistvu zgolj policijskega značaja. Unešeni so v zakon iz javnih interesov, n. pr., da je lahko vsakdo je točno poučen o tem, s katerimi osebami in pod katerimi pogoji sklepa pogodbe, ali da vsakdo lahko poizve, ali društvo sploh še obstoji in deluje itd. Ti predpisi so torej le bolj formalnega značaja. Upravna oblastva se ne brigajo za to, ali društvo dobro ali slabo deluje, ali gmotno uspeva, ali je njega denarno poslovanje v redu, ali se eniakomerno postopa z društvenimi člani itd. Ona se ne spuščajo v presojo legalitete notranjega društva, ali se enakomerno postopa z društva le v evidenci, jih nadzorujejo s stališča javnega reda in miru. Zato ima po § 5 društvenega zakona vsakdo pravico vpogledati pri velikem županu shranjena društvena pravila, zato je po § 12 društveno načelstvo dolžno, da v treh dneh po svoji ustanovitvi ali pa po novi izvolitvi odbora prijavi policijskemu oblastvu prve stopnje člane odbora in njih stanova-lišče, izmed njih posebe še one, ki ga zastopajo na zunaj. Zato zahteva § 13 društ. zak., da mora društvo predložiti vsa računska in opravilna poro-

čila in druge takšne izkaze, če jih razdeljuje med društvenike, v treh izvodih policijskemu oblastvu svojega sedeža. Iz istih razlogov izvira postavna zahteva, da se vsako društveno zborovanje vsaj 24 ur poprej prijavi omenjenemu oblastvu in pri tem navede kraj in čas zborovanja in ali bo zborovanje javno. Policijsko oblastvo ima slednjič pravico, da odpošlje na društveno zborovanje svojega odposlanca (§ 18), ki sme to zborovanje pod gotovimi pogoji zaključiti, vlada pa pravico, vsak čas vpogledati zapisnike občnih zborov društva.

Prijava društvenega načelstva in društvenih predstavnikov po § 12 dr. zak. omogoča policijskemu oblastvu prve stopnje, da daje interesentom pojasnila o faktučnem obstoju društvene organizacije in o njenih zakonitih predstavnikih. Tako obvestila se dajejo seveda le na podlagi posebne prošnje in imajo značaj uradnega izpričevala, ki ga je kolekovati s kolekom 20 Din. Tako izpričevalo je mnogokrat odločilnega pomena v pravnem življenju. Zato oblastvo tega izpričevala ne sme tako formulirati, da zastopa oseba A. ali B. faktučno društvo na zunaj, ali, da je bila ta oseba faktučno izvoljena za predsednika, tajnika, blagajnika itd., ampak samo tako, da je dotična oseba na podlagi društvene prijave v uradnem

društvenem katastru vpisana kot načelnik, tajnik, blagajnik itd.

Društveno načelstvo pa mora predlagati te prijave pravilno, resnično in pravočasno, to je 3 dni po izvolitvi odbora, ako noče zapasti strogim kaznim § 36 dr. zak. (do 6 tednov zopora ali 2000 Din globe). Te prijave se morajo predati oblastvu ne samo po izvolitvi novega odbora na rednem običnem zboru, ampak sploh ob vsaki izpremambi odbora tudi med društvenim letom, torej tudi tedaj, če je član odbora izstopil ali umrl ali bil izključen in če je na njegovo mesto stopila kot namestnik ali potom kooptacije druga oseba. Zakon želi tekočo evidenco in publiciteto javnih društvenih zastopnikov, ker je to v javnem interesu.

Oblastva, ki jim je podati te prijave, so na deželi srezki poglavar, v mestih z lastnim statutom, kjer obstoji državno policijsko ravateljstvo ali policijski komisariat, le-ta, kjer pa teh ni, pa mestni magistrat.

Kar se tiče stanova-lišča, ima društveni predsednik ali pa član odbora pravico, da stanuje tudi v kakem drugem kraju, kakor je oni, ki ga pravila označijo kot sedež društva, seveda pod pogojem, da se statutarčen sedež društva vsled tega delovanja na drugem kraju ne sme ogroziti. (Dalje prih.)

Palman (Palmanus Teutonicus, stipendarius amni regis Raxiae). On se v mnogih dokumentih od l. 1333 do 1335 spominja smrti cara Dušana, ko tudi on izgublja moč vsled neuspelega obleganja trdega Klisa v Dalmaciji. Nemški vojaki - najemniki so najbrž s svojim proslavljenim orožjem — spomin na njih sablje »alamanke« se je ohranil v narodnih pesmih — tudi nadalje ostali v službi naših vladarjev, carja Uroša, kralja Vukašina in kneza Lazarja. S knezom Lazarjem so se Nemci udeležili tudi bitke na Kosovem polju, kjer so imeli kot delavci (rudarji in livarji) svoje kolonije. Ali že pri Lazarjevemu sinu, despotu Stevanu Visokem, vidimo kot gardo ogrske konjenike (»Ugrčiče« v narodnih pesmih). Vendar se nahajajo sledovi nemških vojakov tudi pozneje v 16. veku pri posadki in straži bogatega Dubrovnika. Znana je beseda »Pesma od maskarate« Mavra Vetraniča »Lanci Alamani, trumbetari i pifari«, v kateri so »lancknehti« predstavljeni kot dobri vojaki in veseljaki (bonkompantji), ki poleg boja ljubijo tudi vino, ženske in godbo. (Njih ime se je, kakor izgleda, ohranilo tudi v črnogorskih »lančmanih«, nazivu za tužce). — Nemce kot vojaške je naš narod zlasti spoznal po obrambi Dunaja (1683) in »osvobodilnih« vojnah Avstro-Ogrske od konca 17. do konca 18. stoletja. V teh so bili glavni komandanti in osvoboditelji Beograda Maks Bavarski, princ Evgen Savojski in knez Aleksander Württemberski. Zadnje imenovani je bil od leta 1718 do 1733 tudi guverner v okupirani Srbiji. Njegova uprava ni zapustila najboljšega spomina na »Švabe«. Vendar je baš za časa njega bil izvršen za nas važen kulturni posel, kojega polno vrednost je dokazal prof. Gezeman v izdanju Srbske kraljeve akademije (»Erlangenski rokopis«). Takrat je, namreč 100 let po Vuku, nek uradnik Al. Württemberskega, Nemec, zbral preko 2000 srbskih narodnih pesmi in nam jih ohranil v svojem dragocenem rokopisu.

(Konec prihodnjic.)

Splošne dolžnosti davkoplačevalcev v IV. četrtletju 1927.

(Opozoritev Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.)

I. Stanovanjski izkazi.

Do dne 30. novembra t. l. morajo vsi posestniki hiš v ljubljanski in mariborski oblasti vložiti sami ali po svojih namestnikih pri pristojnih davčnih oblastvih hišne in stanovanjske izkaze, če so hiše oddane v najem, za v najem neoddana poslopja pa zaznamek prebivalcev takih poslopij.

Tiskovine se dobe brezplačno pri davčnih oblastvih in uradih.

II. Davek na poslovni promet.

Davčni zavezanci, ki so dolžni voditi za davek in poslovni promet knjigo opravljenega prometa, so dolžni odpremiti davek za III. četrtletje 1927 do 30. oktobra 1927 in hkratu predložiti prijavo.

Zamudniki se še posebej opozore na svojo dolžnost ali s posebnim pozivom ali z javnim razglasom ter z zapretilom uradne ocene in rednostnih glob.

Kdor vloži nepravilno prijavo, izgubi pravico pritožbe.

III. Davek na zaslužek telesnih delavcev.

Delodajalci, ki odpremljajo pobrane zneske z mesečnimi sezname, so dolžni odpremiti pobrane zneske in predložiti sezname do 14. vsakega meseca, delodajalci, ki odpremljajo pobrane zneske s četrtletnimi izkazi, pa tekem 14 dni po preteku vsakega četrtletja, to je do dne 14. oktobra 1927.

IV. Davek na službene prejemke pri- vatnih nameščencev.

Za plačilo tega davka, uvedenega s členom 79, točka VI, finančnega zakona za 1927/1928, jamčijo službodajalci, ki smejo davek odtežati od prejemkov pri izplačevanju. Pobrane vsote morajo oddati s posebnim pregledom v dveh izvodih pristojnemu davčnemu uradu v 14 dneh po preteku vsakega četrtletja,

za III. četrtletje 1927, torej do dne 14. oktobra 1927.

V. Dospelost direktnih davkov.

Dne 1. novembra 1927 dospo v plačilo vsi direktni davki za IV. četrtletje 1927. Davčni uradi so upravičeni, da jih prisilno izterjajo, ako niso plačani v 14 dneh po dospelosti. Pri prepoznih plačilih smejo zaračunati poleg 8% zamudnih obresti še stroške za opomin, 1 paro od vsakega dinarja dolžnega državnega davka.

VI. Dopolnilna prenosna taksa.

Od dopolnilne prenosne takse v letnem iznosu preko 500 Din je plačati tretji obrok od 1. do vštete dne 15. oktobra 1927.

Kdor ne položi predpisane vsote v določenem roku, od tega jo izterja pristojno finančno oblastvo eksekutivno.

HMELJ, MAK IN TOBAK V AVSTRIJI.

Na poljedelski razstavi v Herzogenburgu so prvič pokazali hmelj, ki je glede kvalitete popolnoma enak najboljšemu žalskemu hmelju. Sedaj hočejo pridelovati v Avstriji hmelj v večjem obsegu in bodo poskuse, ki so jih delali doslej samo v Mühlviertelu, raztegnili na vse zvezne dežele, tudi na Štajersko in na Burgenland. Tudi izglede za pridelovanje maka označajo kot zelo ugodne. Že letošnje leto je dal mak dober pridelek, v prihodnjem letu bodo pa začeli s poskusi na širši podlagi. Kakor se sliši, so kvalitativno zelo dobri tudi zaključki pri tobačnih nasadih in jih bodo zelo razširili. Na drugem mestu poročamo o dobrem pridelku žita. Mala Avstrija se trudi na vse kriplice in z velikim uspehom, da bi se kolikor mogoče osamosvojila in se znebila tujega uvoza.

Ljubljanska borza.

Tečaj 5. oktobra 1927	Povpraševanje Din	Ponudba Din
DEVIZE:		
Berlin 1 M	13:5238	13:5538
Curih 100 fr.	1094.—	1097.—
Dunaj 1 šiling	8.—	8:03
London 1 funt	276:20	277.—
Newyork 1 dolar	56:64	56:84
Pariz 100 fr	223:50	225:50
Praga 100 kron	168:02	168:82
Trst 100 lir	309:75	311:75

Trgovina.

Anketa o načrtu prisilne poravnave izven stečaja. Pri zbornici za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani se vrši v petek, dne 7. oktobra t. l. anketa o načrtu prisilne poravnave izven konkurza. Na anketo so povabljeni vse vodilne gospodarske organizacije v Sloveniji in društvo veletrgovcev in industrijev v Ljubljani ter društvo za zaščito upnikov, podružnica v Ljubljani, katere imata ravno glede prisilne poravnave praktične izkušnje. O poteku ankete bomo poročali v prihodnji številki.

Porast konkurzov. Po statističnih podatkih Društva za zaščito upnikov v Zagrebu je bilo v mesecu septembru t. l. prijavljenih v naši državi 83 konkurzov, dočim jih je bilo v isti dobi lanskega leta prijavljenih samo 55. Njihovo število je torej letos porastlo za 51%. Po posameznih pokrajinah še število prijav nastopno porazdeli: Hrvatska in Slavonija 3 (lansko leto 7), Srbija in Črna gora 64 (39), Slovenija in Dalmacija 6 (3), Bosna in Hercegovina 3 (1), Vojvodina 7 (5). Letošnje leto je bilo do konca meseca septembra 1927 prijavljenih 825 konkurzov, v isti dobi lanskega leta pa 603. Število je torej porastlo za 222 ali za 35%. Priglasenih je bilo na Hrvatskem in v Slavoniji 96 (lansko leto 78) konkurzov, v Srbiji in Črni gori 543 (310), v Sloveniji in Dalmaciji 88 (73), v Bosni in Hercegovini 24 (37) in v Vojvodini 74 (103). Število konkurzov v letošnjem letu je napram njihovemu številu lanskega leta porastlo v Srbiji za 233 slučajev (75%), na Hrvatskem in Slavoniji za 18 slučajev (23%) in v Sloveniji ter v Dalmaciji za 15 slučajev ali za 20%.

Industrija.

Gradba velike železnicarje v Zenici. Generalna rudarska direkcija v ministstvu za šume in rude je izdelala velik načrt za gradbo velike železnicarje

v Zenici. Po tem načrtu naj bi se železnicarja najmodernejše opremila z napravami in stroji na način, ki bi ji zagotovil veliko kapaciteto. Gradbeni stroški so proračunjeni na 400 milijonov Din.

Poslovne prilike tekstilne industrije. Neglede na ponovni porast cen za bombaževino je konjunktura avstrijske in češkoslovaške tekstilne industrije še vedno ugodna. Posebno predilnice so v Avstriji in Češkoslovaški, ki imajo zadostna naročila za domače tkalnice in še več za Nemčijo, Ogrsko in Rumunijo. Cene za preden so z ozirom na cene ameriške bombaževine v porastu. Tudi tkalska in natisna industrija se povoljno razvija. Avstrijske tovarne imajo številne odjemalce doma, dočim češkoslovaška podjetja precej izvažajo. Večina tkalnic in natisalnic ima še dobro sortirano zalogo na surovinah, nakupljenih po prejšnjih nizkih cenah, tako da je rentabiliteta produkcije kljub naraščajočim cenam zasigurno, vsaj dotlej, dokler ne bodo konzumne potrebe pokrite.

Avstrijska industrija lokomotiv. Strojovni krogi označajo položaj avstrijske lokomotivne industrije kot nezadovoljiv. Naročila zveznih železnic bodo kmalu odpravljena, novih naročil ni skoraj čisto nič, in tudi popravljalna dela pridejo zelo malo v poštev. Podjetja delajo s približno 30 odstotki mirovne kapacitete. Tudi iz inozemstva ne prihajajo omembe vredna naročila, zlasti še, ker je avstrijska lokomotivna industrija vsled velikih davkov in socialnih bremen zelo obremenjena in so torej njeni produkcijski stroški tudi veliki.

Denarstvo.

Kovani drobiž po 25 par pride v promet. Minister za finance je odredil, da se prepriči pomanjkanje drobiža ob priliki, ko se vzame iz obtoka papirnati drobiž po 1 Din, 50 in 25 par, da se odpomore s tem, da se oddajo v obtok gotove množine kovanega drobiža po 25 par.

Davki in takse.

Reforma neposrednih davkov. Izenačenje neposrednih davkov je eden naših najtežjih problemov. Naravno je, da se vleče kot morska kača. Imamo že štiri načrte, katere so gospodarski krogi odklonili, ker ne vstrežajo temeljni zahtevi in nadi, da se ob izenačenju naši neposredni davki znižajo. Pred kratkim je minister za finance izjavil, da pripravlja za izenačenje davkov nov načrt, katerega predloži Narodni skupščini že ob njenem prvem zasedanju. Izkušnja nas uči, da v pogledu izenačenja davkov ne smemo biti preoptimistični. Dokler se ne ustreže naši glavni zahtevi, da se odpravi davek na poslovni promet in zniža nameravana visoka davčna merila, od izenačenja davkov ne moremo pričakovati olajšanja davčnih bremen.

Oblastni davki v mariborski oblasti. Minister za finance je odobril proračun oblastne skupščine mariborske oblasti za leto 1927. Oblastne potrebe se krijejo s posojilom 10 milj. Din, državnim predujmom 700.000 Din in z donosi oblastnih zdravilišč Rogaška Slatina in Dobrna v iznosu 14.686.815/70 Din. Nepokriti primanjkljaj se krije s 25% doklado na posebno pridobnino, 100% doklado državni pristojbini na lovske karte in 100% doklado v davku na tanieme. Donosi teh doklad so proračunjeni na 500.000 Din.

Komisijiski posli in davek na poslovni promet. Na vprašanje, kako je obdačevati z davkom na poslovni promet komisijiske posle, je Generalna direkcija davkov pod št. 78.590/27 pojasnila, da določa člen 1., odstavek 2. zakona o davku na poslovni promet, da se promet pri komisijiskih poslih, ki izvira iz razmerja komisijonarjevega proti komitentu in iz razmerja komisijonarjevega proti tretji osebi, smatra glede plačevanja tega davka za poseben, ločen promet. To zakonito določbo in njegovo tolmačenje v členu 1. pravilnika za pobiranje davka na poslovni promet je razumeti tako, da je komisijonar dolžan plačati davek od celokupnega opravljenega prometa premičnin ob prodaji blaga, ki se nahaja v komisiji pri komitentu, bodisi domačega bodisi tujega, čeprav ne stanuje na področju naše kraljevine in sploh ne plačuje prihodnine. Komisijonar je dolžan plačati

prometni davek od storjene usluge (provizije) samo pri nakupu blaga za račun svojega kontinenta, domačega ali tujega. — To vprašanje je finančna delegacija ob uvedbi davka na poslovni promet v l. 1921 pojasnila preciznejše s tem, da ga je pojasnila sledeče: Oddaja trgovskega blaga od strani komitenta v komisijisko prodajo komisijonarju še nima značaja kupne ali prodajne godbe, ker ostane blago še last komitenta. Komitent plača davek na poslovni promet, če ga plačuje po knjigi prodaje, še-le, ko ga komisijonar obvesti, da je blago prodano, in stavi izkupiček v knjigo prodaje. Ako vstavi komitent pogodeno ceno za blago, dano v komisijisko prodajo, v knjigo prodaje predno ga še komisijonar obvesti, da je blago prodano, ima torej pravico izločiti to ceno iz izkupila za prodane proizvode ob odpremi davka in davek od tega izkupila odpremiti še le po izvršeni prodaji.

RAZNO.

»Društvo industrijev in veletrgovcev« v Ljubljani ima v petek, 7. t. m. ob pol 4. uri popoldne v posvetovalnici Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani, izredni občni zbor v svrhu, da se odloči za stališče napram osnutku zakona o prisilni poravnavi. Ker je vprašanje zelo važno, je želeli, da bi se društveni člani tega občnega zbora v obilnem številu udeležili.

Preskrba naše države s soljo. Naša monopolna uprava uvaža velik del pri nas konzumirane soli. Uvoženo blago ni najboljšo, hkratu pa občutno obremenjuje našo trgovsko bilanco. Večina pokrajin se spričo slabe kvalitete uvožene morske soli poteguje za mineralno sol iz Kreke, kjer pa tamošnja solarna ne more producirati toliko soli, da bi mogla pokriti vedno naraščajoče povpraševanje po mineralni soli. Uprava državnih monopolov je vsled tega naslovila na Generalno rudarsko direkcijo spomenico, v kateri zahteva, da se kapaciteta solarn v Kreki toliko poveča, da ne bo potrebno nabavljati v tako izdatni meri inozemske manjvredne morske soli.

Razstava tobaka v Ak-Hisar (Turška). Turški konzulat v Beogradu je obvestil Zbornico za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani, da se otvori 15. oktobra v Ak-Hisar razstava tobaka. Razstava bo trajala 15 dni.

Poljedelska konferenca v Rimu. Dne 7. t. m. prične v Rimu poljedelska konferenca, katero je sklical mednarodni poljedelski minister v Rimu. Na konferenci se bo obravnavala cela vrsta za mednarodno gospodarstvo važnih vprašanj, med drugimi vprašanje poljedelskega kredita, vprašanje organizacije za povzdigo poljedelske produkcije in zadružno organizatorna vprašanja poljedelstva in živinoreje. Konferenca se oficijelno udeleži po svojih zastopnikih tudi naša država.

Umetni petrolej. Veliki nemški kemijski trust se je odločil, da odda v promet prve količine v njegovih tovarnah izdelanega sintetičnega petroleja. Da se mu to omogoči, je prosil železniško upravo za znižanje železniške tarife. S tem je dokazano, da umetni petrolej ne more konkurirati z mineralnim petrolejem, čigar cena je danes razmeroma jako nizka.

Licht o evropskem sladkornem pridelku. Licht cenil produkcijo evropskega sladkorja za 1675% več kot v isti dobi lanskega leta. Govori o tehle produkcijskih številkah (v tisočih ton): Češkoslovaška 1300 (lani 1035), Nemčija 1700 (1660), Francija 880 (705), Belgija 300 (238), Holandija 250 (286), Poljska 660 (563), Rusija 1325 (983) itd.; vsa Evropa 8101 (6761). Lichtova cenitev se od Mikuscheve, v začetku septembra priobčene, ne razlikuje dosti; Mikusch je cenil evropski pridelek na 8.131.000 ton.

Borza dela v Mariboru. Od 26. sept. do 1. okt. t. l. je iskalo dela 89 moških in 72 žensk; prostih mest je bilo 83; delo je dobilo 28 moških in 32 žensk, odpadlo jih je 29, odpotovalo pa 37; od 1. januarja do 1. oktobra pa je dela iskalo 6767 oseb, 3887 mest je bilo prostih, 2536 oseb je dobilo delo, 2546 jih je odpadlo in 1162 pa odpotovalo.

Pri mariborski borzi dela dobi delo: 13 hlapcev, 17 viničarjev, 4 majerji, 10 kamnosekov, 14 delavcev za tlakovanje cest, 2 kleparja, 20 čevljarjev, 10 mizarjev za tovarno vagonov, 1 kovinotiskar, 5 zidarjev, 1 hišni zidar, 1 lesostrugar, več vajencev (ključavničarske, mizarske, pekarske, mlinarske, čevljarske, krojaške in natakarske obrti), 18 dekel, 2 rmečki gospodinj, 1 boljša gospodinja, 8 kuharic, 9 služkinj, 1 šteparica gor. delov čevljev, 2 sobarici.

Prevoz ruskega petroleja. Na Dunaju so se vršila posvetovanja med zastopniki avstrijskih zveznih železnic ter delegati češkoslovaških, jugoslovanskih in italijanskih državnih železnic o ureditvi transporta ruskega petroleja preko Reke v Češkoslovaško. Ti transporti znašajo že sedaj okoli 5000 cisternskih voz na leto, a se bodo v prihodnjem letu še zelo dvignili, morebiti za polovico ali pa še za več. Dosljej transportni vozovi še niso bili zaprti. Konferenca je poleg drugih dogovorov sklenila, naj bodo vozovi v bodoče zaprti.

Boljši avstrijski gospodarski položaj. Polagno boljšanje gospodarskega položaja v Avstriji je bilo izraženo že v zadnjih obvestilih o brezposelnosti na Dunaju. Najnovejši izkaz, ki se nanaša na drugo septembersko polovico, zaznamuje lepo nazadovanje števila brezposelnih za 4200. Število brezposelnih na Dunaju je padlo že na ca 66.000. To pomeni napram istemu času lanskega leta zmanjšanje za 12.000. Ta razveseljiv razvoj je posledica ugodnejše konjunktore v vrsti važnih industrij.

Ruska jeklarina — delo nemško-ameriške družbe. Po Otonu Wolffu v Kölnu zastopana skupina je dobila iz Rusije naročilo za dobavo cevi v teži več kot 51.000 ton. Pričela so se na eni strani pogajanja med Wolffovo skupino in med jeklenim trustom, na drugi strani pa pogajanja Wolffove skupine z ameriško banko Dillon, Read and Co. o ustanovitvi velike jeklarne in valjarne v Rusiji. V namen zgradbe valjarne se bo ustanovila nemško-ameriška družba.

Po svetu. Češkoslovaška Narodna banka je sklenila, da odpravi vse odredbe, ki omejujejo **eksport kapitala**. — Zastopniki češkoslovaške kemične industrije so sklenili z veleodjemalci dogovor, ki določa trgovino in cene ter izloča nepotrebno konkurenco. Dogovorili so se glede trdnih smernic v trgovskem prometu med obema skupinama. Manjka še dovoljenje vlade. — Govorijo, da se bosta nemška in norve-

ška industrija dušika tesneje združili. Odločilo se bo na seji I. G. Farben 8. t. m. — Vodstvo ogrske izdelovalnice kovanega denarja je vsled pomanjkanja dela odpustilo 250 delavcev. Zavod je nakoval predpisanih 42 milijard pengö in kuje sedaj samo še dopolnila za ta kontingent. — V avgustu je znašal **eksport Rusije** nad 49 milijonov rubljev, import skoraj 64 milijonov, pasivnost torej skoraj 15 milijonov rubljev. Če vzamemo vseh 11 preteklih mesecev gospodarskega leta skupaj, je znašala zunanja trgovina 1822 milijonov rubljev. Od teh pride na eksport 691 milijonov, na import 631, tako da je skupna trgovska bilanca za ca. 60 milijonov rubljev aktivna. — V prvih desetih dneh meseca septembra so znašali jugoslovanski carinski dohodki 58,3 milj. dinarjev. Dosedanji carinski dohodki za proračunsko leto 1927/28, to je od 1. aprila do 10. septembra 1927, so nesli 704½ milj. dinarjev, po proračunu bi bili pa morali nesti 750½ milj. dinarjev. — Avstrijski sladkorni pridelek bo letos menda rekorden in pričakujejo najmanj 96.000 met. stotov surovega sladkorja. — 14. t. m. pride v Sofijo anketni odbor Zveze narodov, da v zvezi z velikim inozemskim posojilom prouči **finančni položaj Bolgarije**. Člana odbora sta med drugimi Zimmermann in Dubois. — Angleške tovarne čevljev se zelo zanimajo za rumunski trg, zlasti glede prodaje **luksuznih čevljev**, in je prišel v tej zadevi v Rumunijo sam ravnatelj koncerna angleških tovarn čevljev, Hamilton. Organiziral bo vso prodajo, centrala bo v Bukarešti. — Rumunski **vinški trg** se zelo ugodno razvija; pridelek bo dal na oral 20 do 50 hl, kakršna je pač zemlja in kakršno je bilo vreme (toča je veliko pobila). Cene gredo od 12 do 20 lejev za liter. Pričakujejo velikega izvoza v orient in na Dunaj. — Izvoz **prašičev** iz Rumunije gre v zadnjem času posebno na Poljsko. Začel se je tudi močnejši izvoz goveje živine. — Po zakonskem načrtu poljedelskega ministra bodo začeli v Turčiji ustanavljati **poljedelske zbornice**. Člani bodo kmetje in poljedelski strokovnjaki. Naloga zbornice bo pospeševanje poljedelstva in gozdarstva, živinoreje in notranjega ribarstva. — **Dividendo Otomanske banke** so določili letos z 2½%, dividendo turške trgovske in industrijske banke s 5%. Kreditne zahteve **turških kmetov** znašajo 300 milijonov funtov, a bo mogla Poljedelska banka zadovoljiti komaj desetino teh zahtev, ker so določili njeno glav-

nico s 30 milijoni funtov. — Od 7300 ladij (z 11.500.000 tonami), ki so šle lani **skoz Bospor** in skoz Dardanele, jih je pristalo samo 35% v Carigradu. — V Mali Aziji so zadeli na bogate **zlate žile**. V Dagardžu dobijo na leto povprečno 6000 ton kromove rude. — Začela so se nova **likvidacijska pogajanja** med Avstrijo in Ogrsko, in upajo, da bodo v doglednem času končana. Stvar se vleče že več let. — V zadnjem času so začeli tudi v Avstriji z izdelovanjem **briketov iz rjavega premoga**, in so se poskušali dobro obnesli. Združene posameznih delov se ne vrši s katranom, temveč potom velikega pritiska. — Nemška družba, ki bo izgradila vodne sile reke Adiže (Enns), je dobila od štajerske deželne vlade koncesijo s pogojem, da doprinese tekom enega leta dokaz o prodajni možnosti večine toka v Avstriji. Zato se bo začela družba pogajati o prodaji toka elektrarne, ki ga more napraviti letno za ca. 600 milijonov Kilowatt-ur.

DOBAVA, PRODAJA.

Dobava smrekovega lesa. Neka francoska družba z velikim kapitalom se zanima za večjo množino smrekovega lesa za papirnico. Maksimalna dolžina 1 meter, premer 10 do 15 cm. Producenti, kateri bi bili v stanu dobavljati omejeni les v vagonih pošiljkah, naj javijo svoj naslov Zbornici za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.

TRŽNA POROČILA.

BAKER, SVINEC, CIN.

Padajoča tendenca na mednarodnem kovinskem trgu v zadnjih dneh je deloma presenetila in se vidi, da začasno zboljšanje ni bilo posledica resničnega poživljenja kupčije, temveč da so tržno tendenco producenti umetno naredili. Padec cen je zelo velik, zlasti pri bakru in cinu. Slejkoprej je kovinski trg pod pritiskom nadprodukcije, česar ne more zbrisati tudi dozdnevni statistični položaj v Ameriki. Cin je šel v par dneh na londonskem trgu za 19 funtov nazaj, tako da so se konsumenti in trgovci založili slednjic pri prav nizki ceni 266 funtov. V bakru je šla ameriška notacija izdatno nazaj, dočim je kartel obdržal eksportno ceno zaenkrat nespremenjeno. Svetovna produkcija bakra in svinca se je v avgustu dvignila; s tem so korigirana prejšnja poročila o — sicer na sebi majhnem — nazadovanju produkcije v posameznih okrajih. Veli-

ki padec cen kositra je posledica izdatnih odpošiljatev z Malake, s čimer so se zaloge v septembru pomnožile zopet za 500 ton. To absolutno sicer ni posebno veliko, a pride zelo v poštev spricho relativno majhne potrebe v tej kovini. Glede bodočih cen so mnenja različna; prevladuje mnenje, da cene ne bodo šle gor.

ALUMINIJ.

Na nemškem trgu aluminija je živahna kupčija prejšnjih tednov trajala v splošnem naprej. Na francoskem trgu je nastopilo sicer majhno poživljenje, pa ni splošnega položaja bistveno spremenilo. Na Angleškem sta si povpraševanje in ponudba približno enaki. Nalžno poživljenje na ameriškem trgu traja nadalje, a se izvrši le malo kupčij na daljše dobavne roke. Konsum krije slejkoprej samo svojo neposredno in neobhodno potrebo. Na japonskem trgu se je prejšnje malo poživljenje nadaljevalo; če bodo imeli zadnji potresi kakšen vpliv na japonski trg aluminija in v kakšni izmeri se bo ta vpliv javljal, se sedaj še ne more presoditi. Kakor povsod drugod, beremo tudi pri industriji aluminija v zadnjem času zelo veliko o mednarodnem karteliziranju.

* * *

Mariborski trg, dne 1. oktobra 1927. Slaninarjev je bilo 32, kmečkih s krompirjem in drugo zelenjavo naloženih voz je bilo 40, s sadjem naloženih pa 6. Trg je bil dobro založen, pa tudi prav dobro obiskan. Cene so se v splošnem malo spremenile, pač pa so se cene krompirja in zelenjavi znatno znižale. Tako se je prodajalo goveje meso po 10 do 15, telečje 12 do 20, svinjsko 15 do 30, ovčje pa po 8 do 10 Din kg. — Perutnine in drugih živali to pot ni bilo mnogo na trgu. Cene so bile skoraj neizpremenjene, kakor pretekli teden. — Krompir, zelenjava, druga živila, sadje, cvetlice. Krompir se je prodajal po 1.25 do 2 Din, solata 0.50 do 3, kisl zelje 4, kisl repa 2, čebula 1.50 do 2.50. Česen 7 d 10, maslo 40 do 44, kuhano 45 do 48, čajno 50 do 60, med 30 do 35 Din kg, ohrovt 0.50 do 1.50, zeljate glave 0.50 do 3 Din. — Sadje: jabolka in hruške 4 do 10, češnje 6 do 7, suhe 10 do 12, breskve 6 do 8, grozdje 8 do 14 Din kg, limone 0.75 do 1 Din komad. **Seno in slama na mariborskem trgu.** V sredo 28. septembra je bilo 8 voz sena, 3 voze slame; v soboto 1. oktobra pa 7 voz sena in 2 voza slame na trgu. Cene so bile senu 60 do 75, slami pa 45 do 50 Din za 100 kg.

VINOCE

vinskega kisa, d. z. o. z., Ljubljana
nudi

**najfinejši in najokusnejši
namizni kis iz pristnega
vina.**

Zahtevajte ponudbo!

Tehnično in higijenično najmodernejše urejena kisarna v Jugoslaviji.

Pisarna: Ljubljana, Dunajska cesta 1a, II. nadst.

Vse vrste trgovske knjige kot: ameriški Journali, glavne knjige, blagajniške knjige, vsakovrsne štrake, bloke, mape kakor tudi vse vrste šolske zvezke Vam nudi s svojimi prvovrstnimi izdelki najugodnejše

A. JANEŽIČ, Ljubljana
Florijanska ulica št. 14

knjigoveznica, industrija šolskih zvezkov in trgovskih knjig.

Na veliko!

Na malo!

Tiskarna MERKUR, Ljubljana

trg.-ind. d. d. - Simon Gregorčičeva ulica 23
se priporoča za tisk vsakovrstnih tiskovin za trgovec, obrtnike, industrije in urade. .. Lastna knjigoveznica

Veletrgovina
kolonijalne in
špecerijske robe

IVAN JELAČIN
LJUBLJANA

**ZALOGA sveže
pražene kave,
mlečnih dišav in
rudninske vode.**

**Točna in solidna
postrežba!**

Zahtevajte cenik!

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA

USTANOVljena 1900.

CENTRALA: LJUBLJANA, DUNAJSKA CESTA.

USTANOVljena 1900.

Dejavnika glavnica:
Din 50.000.000—
Rezervni skladi nad
Din 10.000.000—

Brezica
Celje
Gornji

Gorica
Kranj
Logatec

Maribor
Metković
Novi Sad

Novomesto
Prevalje
Ptuj

Rakek
Sarajevo
Slovenjgradec

Split
Trst

Se priporoča za vse v bančno stroko spadajoče posle.

Brzjavni naslov:
Banka Ljubljana
Telefon št. 2881,
2413, 2502, 2503.